

مننژیت در کودکان

التهاب مننژ پرده هایی که سطح مغز و نخاع را میپوشانند مننژیت نامیده می شود. این بیماری به وسیله عفونت باکتریایی یا ویروسی ایجاد می شود. علائم مننژیت ویروسی خفیف هستند اما مننژیت باکتریایی می تواند جان بیمار را به خطر بیندازد. مننژیت باکتریایی بیشتر در کودکان زیر پنج سال دیده می شود، با این حال در هر سنی ممکن است اتفاق بیفتد. مننژیت ویروسی برخلاف مننژیت باکتریال بیشتر به صورت اپیدمی و همه گیر رخ می دهد و اغلب در کودکان بالای پنج سال دیده می شود.

علل ایجاد مننژیت:

شایع ترین علت مننژیت باکتریایی در کودکان "نیسریا مننژیتیس" است (مننگوکوک). میکروب نیسریا به طور طبیعی در مخاط بینی زندگی می کند و اغلب هیچ مشکلی را ایجاد نمی کند اما علت این که چرا در برخی کودکان سبب بروز بیماری می شود، هنوز مشخص نشده؛ عامل شایع دیگر هموفیلوس آنفلوانزا است که اغلب در کودکان زیر پنج سال دیده می شود.

ویروس های متعددی نیز باعث بروز مننژیت می شوند که از بین آنها ویروس آنفلوانزا، آبله مرغان، منونکلتوز عفونی و ایدز شایعتر هستند.

کودکان چگونه به مننژیت مبتلا می شوند؟

توضیح ساده ای نمی توان در این رابطه داد که چرا یک کودک به مننژیت مبتلا می شود، در حالی که کودک دیگر مبتلا نمی شود. باکتری عامل مننژیت در دهان و حلق اکثر کودکان و بزرگسالان سالم دیده می شود، بدون اینکه مشکلی ایجاد کند. کودکان با نقص ایمنی، بیماری گلبول داسی شکل و آسیب های جدی به سر، بیشتر از بقیه در معرض خطر ابتلا به این بیماری هستند؛ اگر چه هر کسی ممکن است به مننژیت مبتلا شود.

خوشبختانه مننژیت از نظر واگیری و سرایت مثل آنفلوانزا نیست. اگر فرزند شما مننژیت دارد فقط کسانی که با او ارتباط نزدیکی دارند باید مواظب باشند و این مسائل را رعایت کنند: از بوسیدن او پرهیز کنید، وسایل و اسباب غذا خوردن و آشامیدنی مشترک نداشته باشند، تمام افراد خانواده دست ها را به خوبی شستشو دهند. اگر فرزندان مننژیت باکتریال دارد، احتمالاً پزشک به افراد خانواده پیشنهاد می کند یک دوره آنتی بیوتیک جهت پیشگیری از مننژیت استفاده کنند.

علائم مننژیت:

علائم مننژیت باکتریال و ویرال در برخی مراحل شبیه به هم هستند. با این حال علائم مننژیت باکتریال شدیدتر بوده و در اغلب موارد به سرعت (گاه ظرف چند ساعت) پیشرفت می کند. در شیرخواران علائم غالباً گنگ و یا مبهم است و می تواند شامل موارد زیر باشد:

- بدحالی عمومی؛
- تب؛
- استفراغ؛
- نخوردن غذا؛
- گریه و بیقراری؛

در کودکان بزرگتر ممکن است تمام علائم فوق به اضافه علائم دیگر دیده شود مثل:

- سردرد شدید؛
- حساسیت و انزجار از نور شدید و صدای بلند
- سفتی عضلات، بخصوص عضلات گردن؛

در تمام سنین ابتلا به مننژیت ممکن است همراه با علائمی مثل گیجی، اختلال هوشیاری و گاه تشنج باشد. در برخی کودکان مبتلا به مننژیت، بثورات جلدی مشخصی به صورت نقاط مسطح صورتی یا قرمز که با فشار دست محو نمی شوند، دیده می شود. اگر کودک به طور غیر عادی بدحال است و یا حداقل دو علامت از علائم فوق در وی پدیدار شده باشد بلافاصله با پزشک مشورت کنید و یا کودک را به نزدیکترین بیمارستان برسانید.

کودک در بیمارستان بستری می شود و نخست آب نخاع وی جهت آزمایش نمونه گیری می شود و با کمک این آزمایش می توان مننژیت ویرال و باکتریال را از هم تشخیص داد و در مواردی عامل ایجاد کننده مننژیت را نیز مشخص نمود. همچنین ممکن است نمونه خون نیز جهت کشت و تعیین وجود باکتری در آن به آزمایشگاه فرستاده شود.

درمان:

در صورت شک به مننژیت، پس از انجام آزمایش های لازم و حتی پیش از آماده شدن جواب آزمایش ها باید درمان با آنتی بیوتیک شروع شود. اگر جواب آزمایش ها مشخص کند که کودک مبتلا به مننژیت ویروسی شده، آنتی بیوتیک ها قطع می شوند و هیچ درمان دیگری به جز مسکن لازم نیست. عفونت های ویروسی معمولاً پس از ۵ تا ۱۴ روز بسته به نوع ویروس خود به خود بر طرف می شوند. اگر تشخیص مننژیت باکتریال تأیید شود، مصرف آنتی بیوتیک باید ادامه یابد (ممکن است در صورت لزوم برحسب باکتری تشخیص داده شده، نوع آنتی بیوتیک تغییر کند). همچنین ممکن است برای کودک مایعات داخل وریدی و داروی ضد تشنج تجویز شود (در صورت وجود تشنج). درمان با آنتی بیوتیک ممکن است تا ده روز الی سه هفته طول بکشد.

پیشگیری از مننژیت:

واکسن هایی که به طور معمول وجود دارند و استفاده می شوند، کودک را بر علیه هموفیلوس و مننگوکوک محافظت می کنند. راه دیگری که برای محافظت فرد در مقابل مننژیت باکتریال وجود دارد، دادن آنتی بیوتیک به کسانی است که با فرد مبتلا تماس نزدیک داشته اند، بخصوص کودکان و بزرگسالانی که در یک خانه زندگی می کنند.

مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر باهنر

عنوان: مننژیت در کودکان

تهیه و تنظیم: واحد آموزش سلامت

تاریخ بازنگری: سال ۱۳۹۵

خطر کشیدن مایع نخاعی خیلی کمتر از آن است که به نظر می‌رسد.

پزشک جهت کاهش درد و سوزش ناشی از ورود سوزن مخصوص، ممکن است یک بی‌حسی موضعی بدهد و سپس یک سوزن کوچک توخالی در فضای بین مهره‌ای وارد کرده و اقدام به کشیدن مایع نخاعی (به مقدار خیلی کم) بکند و آن را برای آزمایش به آزمایشگاه بفرستد. آزمایش خون و ادرار نیز برای تشخیص کمک کننده است.

آنالیز اولیه که در یک تا دو ساعت اول صورت می‌گیرد، اطلاعات کلی در مورد بیماری به پزشک می‌دهد. آنالیز بعدی اطلاعات دقیق و قطعی در مورد اینکه آیا فرزند شما مننژیت دارد یا خیر به پزشک می‌دهد و اینکه اگر مننژیت دارد آیا ویروسی است یا باکتریایی و چه نوع باکتری مسبب آن بوده است. گزارش کامل معمولاً در عرض ۷۲ ساعت آماده خواهد شد. اما گزارش اولیه طی ۲۴ تا ۴۸ ساعت آماده می‌شود. اگر کودک خیلی بیمار باشد، پزشک معالج منتظر نتایج آزمایش‌ها نخواهد ماند؛ او درمان اولیه را شروع می‌کند تا نتایج آزمایش‌ها آماده شود.

منابع :

- درسامه پرستاری کودکان وونگ ۲۰۱۱. ترجمه سونیا ارزومانیانس، مهناز شوقی، مهناز سنجری. ویرایش نهم. تهران، نشر جامعه نگر و سالمی.
- arakmu.ac.ir

آدرس : کرج - ابتدای جاده چالوس - سه راه عظیمیه - مرکز آموزشی درمانی شهید دکتر باهنر

تلفن : ۰۲۶-۳۲۵۰۰۱۲۳

نشانی وب سایت بیمارستان: <http://bahonar.abzums.ac.ir>

عوارض

همانطور که پیش از این ذکر شد، هر چه مدت زمانی که فرد مبتلا به مننژیت بدون درمان بوده است، بیشتر باشد، عوارض بیماری بیشتر خواهد بود. این عوارض شامل: از دست دادن شنوایی، از دست دادن بینایی، اختلال گفتاری، اختلالات یادگیری و مشلات رفتاری و گاهی حتی فلج اندمها می‌تواند باشد. از عوارض غیر عصبی این بیماری می‌توان به اختلال کارکرد کلیه ها و یا غدد فوق کلیوی اشاره کرد. غدد فوق کلیوی در پاسخ به شرایط استرس با ترشح هورمونهای مثل کورتیزول، بدن را در مقابله با این استرسها محافظت می‌کند. در بدترین شرایط نیز با توجه به اینکه عفونت سیستم عصبی می‌تواند خیلی سریع منتشر شود، این بیماری می‌تواند در صورت عدم درمان بیمار را به حالت شوک برده و باعث مرگ او شود.

پیش آگهی:

مننژیت های ویروسی بندرت عارضه ای باقی می‌گذارند. همچنین درمان مناسب و به موقع با آنتی بیوتیک اغلب سبب بهبود کامل بیماری می‌شود. در تعداد اندکی از کودکان ممکن است عوارضی مثل ناشنوایی، تشنج و یا مشکلات یادگیری ایجاد شود. به ندرت بیماری (حتی در صورت درمان مناسب) به مرگ منتهی می‌شود.

اگر فرزند مننژیت گرفته باشد چطور می‌توانم بفهمم که چقدر بیماریش جدی و حاد است؟

از آنجا که علائم مننژیت ویروسی و باکتریایی خیلی شبیه به هم هستند، فقط یک پزشک می‌تواند در این مورد به شما جواب دهد. اگر پزشک شما مشکوک باشد که فرزندتان مبتلا به مننژیت است، اقدام به کشیدن مایع نخاعی می‌کند (در پزشکی به LP معروف است).

برای کشیدن مایع نخاعی، کودک را به حالت جنینی می‌خوابانند، زانوها را خم و به داخل شکم می‌کشانند و اقدام به کشیدن مایع نخاعی از ناحیه کمر می‌کنند. کودک بیمار و تحریک پذیر، معمولاً دوست دارد در این وضعیت بخوابد یا دراز بکشد.